

УДК 658.5.012.7:621.311.1

Шостаковська А.В.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри господарсько-правових дисциплін
Донецького юридичного інституту
Міністерства внутрішніх справ України (м. Кривий Ріг)

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА НА СТРАТЕГІЧНОМУ РІВНІ

АНОТАЦІЯ

У статті доведено, що завданнями контролю на стратегічному рівні з погляду життєвого циклу продукції є своєчасне виявлення стадії, коли продукція вже не відповідає потребам ринку, та контроль ефективності переходу зі стадії до стадії. Розроблено науково-методичний підхід до контролю якості розвитку промислового підприємства на стратегічному рівні, в основу якого покладено адаптацію системи контролю до стадій життєвого циклу організаційної структури та продукції промислового підприємства, завдяки використанню якого може бути виявлено перехід між стадіями життєвого циклу та проаналізовано якість розвитку підприємства у стратегічному терміні.

Ключові слова: контроль, якість, промислове підприємство, життєвий цикл, показники, стадії, розвиток.

АННОТАЦИЯ

В статье доказано, что задачами контроля на стратегическом уровне с точки зрения жизненного цикла продукции являются своевременное выявление стадии, когда продукция уже не соответствует потребностям рынка, и контроль эффективности перехода из стадии в стадию. Разработан научно-методический подход к контролю качества развития промышленного предприятия на стратегическом уровне, в основу которого положена адаптация системы контроля стадий жизненного цикла организационной структуры и продукции промышленного предприятия, благодаря использованию которого может быть обнаружен переход между стадиями жизненного цикла и проанализировано качество развития предприятия в стратегическом сроке.

Ключевые слова: контроль, качество, промышленное предприятие, жизненный цикл, показатели, стадии, развитие.

ANNOTATION

It is proved in the article that the task of control at the strategic level from the standpoint of the life cycle product is to timely identify the stage when the products no longer meet the needs of the market, and control the transition efficiency from stage to stage. The article has developed a scientific and methodical approach to quality control of the development of an industrial enterprise at the strategic level, which is based on the adaptation of the control system of the stages of the life cycle of the organizational structure and products of the industrial enterprise, due to the use of which the transition between the stages of the life cycle can be detected and the quality of the enterprise development in the strategic term analyzed.

Key words: control, quality, industrial enterprise, life cycle, indicators, stages, development.

Постановка проблеми. Ефективне управління якістю розвитку промислового підприємства неможливе без врахування його життєвого циклу. Моменти зміни стадій життєвого циклу є дуже важливими для промислового підприємства, від того, які управлінські рішення були при цьому прийняті, залежить якість розвитку підприємства. Причому з позиції контролю якості розвитку промислового підприємства до життєвого циклу включаються як безпосередньо життєвий цикл підприємства як організаційної структури, так і цикли його продукції. Ці складові глобального життєвого циклу про-

мислового підприємства визначають, які саме чинники підлягають посиленому контролю та аналізу для забезпечення своєчасного корегування та спрямування розвитку за найбільш перспективною траєкторією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні питання життєвого циклу та стратегічного управління розглядалися у роботах багатьох дослідників, таких як, зокрема, Г.О. Алексін, Т.А. Васильєва [1], О.М. Вороніна, Т.Б. Городецька, Б.М. Дзюба, А.О. Осаул, І.Б. Скворцов [5], В.Є. Хаустова [7].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте слід відзначити, що особливості контролю на стратегічному рівні у роботах цих дослідників не розглядалися на достатньому рівні, крім того, поза увагою залишилось питання адаптації системи контролю до тих стадій життєвого циклу, на яких зараз знаходиться промислове підприємство.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). На основі адаптації системи контролю до стадій життєвого циклу організаційної структури та продукції промислового підприємства слід розробити науково-методичний підхід до контролю якості розвитку промислового підприємства на стратегічному рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під час розгляду контролю якості розвитку промислового підприємства з позицій оперативного, тактичного та стратегічного контролю виявилось, що адаптація до життєвого циклу відноситься до стратегічного контролю. Стратегічному контролю якості розвитку промислового підприємства притаманні такі особливості:

- охоплює значні часові періоди, в яких відбуваються суттєві зміни зовнішнього середовища;
- підсумовує висновки оперативного та тактичного контролю;
- дає підстави для визначення подальших стратегічних цілей промислового підприємства;
- визначає основні види продукції промислового підприємства та відслідковує необхідність їх зміни;
- створює базу знань щодо розвитку виробничої, фінансової, маркетингової, кадрової, інноваційної, інвестиційної та інших видів діяльності промислового підприємства;
- забезпечує порівняння досягнутих показників якості розвитку з можливими альтернативами;
- є основою для корегування стратегічних планів;

– створює інформаційне підґрунтя для довгострокового розподілу ресурсів промислового підприємства;

– встановлює показники діяльності для подальшого контролю якості розвитку, як стратегічного, так і оперативного та тактичного;

– забезпечує дослідження зовнішнього середовища та адаптацію до нього.

Пропонується контроль якості розвитку промислового підприємства на стратегічному рівні здійснювати як оцінювання та аналіз траєкторій показників якості розвитку, які порівнюються з етапами життєвого циклу промислового підприємства. Життєвий цикл промислового підприємства характеризується тим, який зараз стан зовнішнього середовища та на якому етапі знаходяться складові загального життєвого циклу підприємства. Знаходження підприємства, його продукції або технологій на окремих етапах життєвого циклу визначає, які стратегічні цілі можуть бути встановлені для цього підприємства, а також як має здійснюватись контроль якості його розвитку.

Під час аналізування промислового підприємства як організаційної структури традиційно викремлюють такі стадії життєвого циклу [2; 4; 6]:

1) стадія створення, на якій формується організаційна структура, визначаються асортимент продукції та технології для її виробництва, виникають зв'язки з ключовими контрагентами;

2) стадія розвитку, на якій досягається необхідний рівень спеціалізації, створюються формальні комунікації, розширюються обсяги виробництва та збільшується штат працівників, кристалізується організаційна культура підприємства;

3) стадія зрілості, на якій організація отримує максимальний ефект від попередніх стадій, перш за все економічний ефект;

4) стадія кризи, на якій традиційні методи діяльності виявляються неефективними через невідповідність зовнішньому середовищу, яке зазнало суттєвих змін.

Завданнями контролю якості розвитку промислового підприємства в аспекті контролю життєвого циклу організаційної структури є забезпечення переходу з першої та другої стадій до третьої; максимально довге втримання на третій стадії (стадії зрілості) із своєчасним виявленням ознак четвертої стадії (кризи) з метою її уникнення шляхом здійснення реструктуризації (повернення на другу стадію).

Для виявлення ознак кризи організаційної структури система контролю розвитку промислового підприємства на стратегічному рівні має своєчасно виявляти зміни зовнішнього середовища, які негативно впливають на економічну ефективність підприємства та усунення яких неможливе без реструктуризації та реорганізації підприємства. Також система контролю розвитку промислового підприємства має здійснювати моніторинг досягнення цілей та виконання завдань, які було раніше встановлено для вирішення проблем, що потребують реорганізації [8].

Як показники, що характеризують якість розвитку промислового підприємства в аспекті контролю життєвих циклів організаційної структури, слід назвати такі:

– відповідність мережі філіалів фактичному ринку збуту;

– ризик антимонопольних розслідувань;

– відповідність потужностей обсягам попиту;

– показник ефективності прийняття рішень;

– показники динаміки загальної економічної ефективності тощо.

Перші три показники дають можливість оцінити, як сучасна організаційна структура промислового підприємства відповідає зовнішньому середовищу, а також чи існують ознаки переходу з третьої стадії життєвого циклу (зрілості) на четверту (кризи).

Відповідність мережі філіалів фактичному ринку збуту пропонується оцінювати як зіставлення суми витрат на підтримку мережі до суми економії від її скорочення в разі занадто розвинутої мережі або як зіставлення суми витрат на підтримку мережі до суми втрат можливих доходів від відсутності філіалів у разі недостатнього розвитку мережі.

Варіанти мережі філіалів розглядаються за деякий проміжок часу, який прийнято на промислому підприємстві як базу для стратегічного управління. При цьому для кожного часового періоду можуть бути різні варіанти організаційної структури філіалів та підрозділів промислового підприємства. Вартість рішення для кожного з цих варіантів приводиться до одного періоду завдяки коефіцієнту дисконтування. Цей показник дає змогу контролювати розвиток підприємства згідно зі змінами обсягів та географії попиту. Якщо показник виявляється поза межами нормативів, промислове підприємство має приймати стратегічні рішення щодо створення нових філіалів та виробничих потужностей або скорочення наявних, щоб оптимізувати логістичні витрати.

Показник відповідності потужностей обсягам попиту відображає, чи є розподіл та обсяг потужностей відповідним географії попиту. Цей показник пов'язаний з попереднім та дає можливість контролювати первісні ознаки виникнення розривів між виробництвом та споживанням продукції промислового підприємства.

Показник ризику антимонопольних розслідувань є актуальним для великих промислових підприємств, які завдяки успішному функціонуванню захопили більшу частку ринку, що веде до ризику застосування до них антимонопольного законодавства.

В разі надмірного ризику антимонопольних заходів промислове підприємство має здійснити реструктуризацію своєї організаційної структури, наприклад подрібнення компанії на декілька менших.

Показник ефективності прийняття рішень відображає, чи відповідає організаційна структура промислового підприємства вимогам до сучас-

ного управління. З ростом підприємства система управління може не встигати за масштабами діяльності та збільшенням складності організаційної структури, тому контроль показнику ефективності прийняття рішень дає можливість оцінити якість розвитку саме цього аспекту управління промисловим підприємством. Показник ефективності прийняття рішень складається з оцінок швидкості, формалізації та автоматизації процесу прийняття управлінського рішення, причому розрахунок здійснюється за принципом «проходження вузького місця», тобто вибирається найгірший із складових результатів:

Швидкість прийняття рішення оцінюється як середньозважене для типового набору рішень щодо управління промисловим підприємством з оцінюванням ваги кожного рішення залежно від строків його узгодження або прийняття до виконання. Швидкість оцінюється під час узгодження рішення між різними рівнями управління або між різними підрозділами на одному рівні.

Оцінка формалізації прийняття управлінського рішення здійснюється шляхом аналізу посадових інструкцій та встановлення таких показників: 1) наскільки повним є опис процесів, які необхідні для прийняття рішення в посадових інструкціях; 2) чи існують колізії між різними посадовими інструкціями.

Оцінювання наявності колізій під час прийняття або затвердження типових рішень на промисловому підприємстві пропонується здійснювати з огляду на такі припущення:

1) за повної відсутності колізій використовується коефіцієнт, що дорівнює одиниці, тобто оцінки формалізації не корегуються;

2) якщо існує не більше однієї колізії, коли одна й та сама функція або процес згідно з інструкціями має здійснюватись різними особами з однаковими повноваженнями, то використовується коефіцієнт 0,5;

3) якщо ж колізій більше, то це суттєво погіршує можливість ефективного управління, тому необхідно використовувати коефіцієнт 0,2.

Показник автоматизації процесу прийняття рішень промислового підприємства розраховується як частка бізнес-процесів, виконання яких відбувається в інформаційній системі підприємства.

Також під час аналізування організаційної структури можуть використовуватись показники, котрі менше пов'язані з життєвими циклами, але можуть надати додаткову інформацію щодо якості розвитку промислового підприємства: коефіцієнт ланковості, коефіцієнт дублювання функцій, коефіцієнт централізації, коефіцієнт ефективності використання інформації, коефіцієнт рівня керованості, коефіцієнт територіальної концентрації [6].

Показники динаміки загальної економічної ефективності, які підлягають контролю на стратегічному рівні, дають можливість виявити та оцінити зміну стадій життєвого циклу промислового підприємства. До таких показників відносяться:

- рентабельність;
- частка ринку;
- ринкова вартість компанії;
- обсяги виробництва тощо.

Таким чином, залежно від того, на якій стадії життєвої організаційної структури циклу знаходиться промислове підприємство, можуть розрізнятись основні показники контролю. На стадії створення головними є відповідність мережі філіалів фактичному ринку збуту та відповідність потужностей обсягам попиту. На стадії розвитку на перший план виходять показники частки ринку, обсягів виробництва та реалізації, ринкової вартості компанії. На стадії зрілості збільшується важливість показника ризику антимонопольних розслідувань, ефективності прийняття рішень, ринкової вартості компанії. На стадії кризи основними показниками є рентабельність, а також ті показники, які пов'язані з причинами кризи.

Не менш важливим з погляду контролю якості розвитку промислового підприємства на стратегічному рівні є контроль життєвого циклу продукції підприємства. Цей життєвий цикл може не співпадати за стадіями з життєвим циклом організаційної структури, крім того, підприємство може випускати декілька видів продукції, кожен з яких має свій життєвий цикл. Для промислової продукції виокремлюють такі стадії життєвого циклу [3; 4]:

- 1) стадія досліджень та розробки;
- 2) стадія впровадження у виробництво та виводу на ринок;
- 3) стадія зрілості та максимальних продажів;
- 4) стадія старіння та виводу з ринку (або глибокої модернізації).

Завданнями контролю на стратегічному рівні з погляду життєвого циклу продукції є своєчасне виявлення стадії, коли продукція вже не відповідає потребам ринку, та контроль ефективності переходу зі стадії до стадії. Для вирішення цього завдання пропонується використовувати такі показники:

- динаміка обсягів реалізації продукції;
- динаміка частки продукції на ринку;
- коефіцієнт конкурентоздатності продукції;
- динаміка рентабельності продукції;
- коефіцієнт очікування продукції на ринку тощо.

Показник динаміки зміни обсягів реалізації продукції дає можливість виявити зміну життєвої стадії продукції, коли динаміка позитивна, йде перехід з другої стадії до третьої, коли динаміка негативна, існує можливість настання четвертої, тобто кризової, стадії. Незмінна динаміка обсягів реалізації продукції дає основи для припущення, що продукція знаходиться на стадії зрілості. Розрахунок цього показника пропонується здійснювати за декілька періодів, які охоплюють термін стратегічного управління, прийнятий на промисловому підприємстві. Це дасть змогу нівелювати окремі статистичні сплески та дослідити довгострокову динаміку. Крім того, під час роз-

рахунку слід враховувати зміну ціни промислової продукції, адже цей показник має мінливість в Україні внаслідок коливань валютного курсу та значної частки сировини та комплектуючих у готівій промисловій продукції.

Залежно від того, якою була зміна обсягів реалізації продукції протягом терміну стратегічного управління та планування, може бути отримана агрегована оцінка. Агрегована оцінка розраховується як відношення суми зростання обсягів реалізації до суми модулів зростання обсягів реалізації. Отже, не лише оцінюється загальна зміна обсягів реалізації, але й враховується те, наскільки сильними були зміни за розглянутий період.

Показник динаміки частки продукції на ринку, на відміну від обсягів реалізації продукції, дає можливість оцінити конкурентні позиції промислової продукції. Отже, визначаються зміни стадії життєвого циклу. Якщо продукція змінює свою частку, а ринок загалом залишається незмінним, то можна зробити висновок, що промислова продукція перейшла на нову стадію життєвого циклу. Якщо показник менше одиниці, то якість розвитку промислового підприємства за цим показником була гіршою, ніж на ринку продукції загалом. Якщо показник більше одиниці, то підприємство розвивало продукцію краще, ніж конкуренти.

Коефіцієнт конкурентоздатності продукції відображає агрегування порівняльних характеристик продукції промислового підприємства та продукції конкурентів. Як такі характеристики пропонується використовувати вартість, якість та відомість бренду. Розраховувати коефіцієнт конкурентоздатності продукції пропонується як суму оцінок його складових в середньому за розглянутий період стратегічного управління, причому вага кожного періоду залежить від його віддалення від сучасності.

Чим ближче коефіцієнт конкурентоздатності продукції до одиниці, тим більш конкурентоздатною є продукція. Якщо показник менше 0,5, то конкурентоздатність гірша, ніж у більшості інших виробників такої продукції.

Показник динаміки рентабельності продукції також є характерним для виявлення переходів між стадіями життєвого циклу. Зростання рентабельності свідчить про перехід зі стадії впровадження до стадії зрілості, а падіння рентабельності – про настання стадії старіння продукції або технології, за якою її виробляють.

Коефіцієнт очікування продукції на ринку дає можливість оцінити ефективність першої стадії життєвого циклу продукції промислового підприємства (стадії досліджень та розробки) та встановити, чи у правильному напрямі йде розвиток підприємства. Розраховувати цей коефіцієнт пропонується як відношення прогнозу обсягу ринку продукції із заданими якість до загального обсягу ринку подібної продукції.

Таким чином, здійснення контролю якості розвитку промислового підприємства на стратегічному рівні потребує врахування життєво-

го циклу підприємства, перш за все врахування стадії життєвого циклу його організаційної структури та стадій життєвого циклу продукції, яке воно випускає. Залежно від стадій життєвого циклу оцінюються різні показники, що дають можливість здійснити аналіз якості розвитку підприємства та розробити управлінські рішення щодо підвищення ефективності стратегічного розвитку промислового підприємства.

Апробація запропонованих моделей контролю якості розвитку промислового підприємства на стратегічному рівні на ПАТ «Керамаш» дала змогу виявити стратегічні загрози для підприємства та розробити рекомендації щодо превентивного управління розвитком в умовах зміни стадій життєвого циклу підприємства.

ПАТ «Керамаш» не є новим підприємством; як організаційна структура воно давно вийшло на стадію зрілості, тому завданням контролю на стратегічному рівні є моніторинг ознак початку кризових явищ, які потребують здійснення реорганізації та реструктуризації. Продукція, яку виробляє ПАТ «Керамаш», – термообладнання, яке було давно виведено на ринок.

Тому для контролю на стратегічному рівні вибрані такі показники: ризик антимонопольних розслідувань, ефективність прийняття рішень, динаміка зміни обсягів реалізації продукції, коефіцієнт конкурентоздатності продукції. Також для своєчасного визначення ризиків настання кризової стадії до показників контролю додано рентабельність продукції. Результати контролю якості розвитку промислового підприємства на стратегічному рівні ПАТ «Керамаш» наведено у табл. 1.

Таблиця 1
Результати контролю якості розвитку ПАТ «Керамаш» на стратегічному рівні

Показник	Оцінка
Ризик антимонопольних розслідувань	Відсутній
Показник ефективності прийняття рішень	0,52
Коефіцієнт конкурентоздатності продукції	0,80
Динаміка зміни обсягів реалізації продукції	0,61
Динаміка рентабельності продукції за розглянутий термін	0,34
Рентабельність продукції в останньому періоді	0,28
Динаміка рентабельності підприємства (активів) за розглянутий термін	0,08
Рентабельність підприємства (активів) в останньому періоді	0,10

Аналіз цих показників дав змогу зробити висновки щодо якості розвитку ПАТ «Керамаш» на розглянутому стратегічному терміні та розробити рекомендації щодо вдосконалення стратегії розвитку. Як стратегічний термін було розглянуто останні п'ять років функціонування підприємства (з 2012 по 2016 рр.). Встановлено, що для

підприємства повністю відсутній ризик антимонопольних розслідувань. Але показник ефективності прийняття рішень виявився рівним 0,52, що свідчить про наявність можливостей для вдосконалення організаційної структури та системи прийняття рішень. Серед трьох складових, найгірша з яких визначає ефективність прийняття рішень на промисловому підприємстві, вузьким місцем виявився показник формалізації процесу прийняття рішень. Також трохи вище середньої є швидкість прийняття рішень, коефіцієнт якої дорівнює 0,57. Досить високою порівняно з більшістю українських промислових підприємств є автоматизація процесу прийняття рішень, коефіцієнт якої склав 0,75. Таким чином, можна зробити висновок, що розвиток підприємства як організаційної структури потребує вжиття заходів щодо покращення швидкості та формалізації прийняття рішень. Позитивним щодо якості розвитку є додатні значення рентабельності активів ПАТ «Керамаш», а саме як значення за 2016 р., так і агрегований показник динаміки рентабельності активів. Причому рентабельність активів у 2016 р. була більше, ніж агрегована за останні п'ять років, зокрема в кризові 2014–2015 рр., що свідчить про стійке знаходження ПАТ «Керамаш» у стадії зрілості.

Показники продукції, яку виробляє ПАТ «Керамаш», також свідчать про те, що підприємство знаходиться у стадії сталої зрілості. Показник динаміки обсягів реалізації продукції більше нуля та менше одиниці, що свідчить про те, що хоч за розглянутий термін стратегічного управління були спади реалізації продукції, але загалом тенденція є позитивною. Рентабельність продукції дещо нижча, ніж агрегований показник динаміки рентабельності, але загалом обидва ці показники перебувають на досить високому рівні, що дає підстави зробити висновок, що продукція ПАТ «Керамаш» ще далека від стадії старіння. Але коливання в обсягах реалізації у довгострокових термінах потребують приділити увагу зменшенню залежності від економічних криз в країнах, що є споживачами продукції.

Отже, контроль якості розвитку ПАТ «Керамаш» на стратегічному рівні дав змогу встановити, що:

- продукція ПАТ «Керамаш» та підприємство загалом знаходяться у стадії сталої зрілості;
- продукція ПАТ «Керамаш» має високі ступені рентабельності та конкурентоздатності;
- система прийняття управлінських рішень ПАТ «Керамаш» є задовільною, але для конкурсування у сучасних умовах потребує вдосконалення та модернізації;
- для ПАТ «Керамаш» високими є ризики економічних криз у країнах, які є споживачами термічного обладнання;
- для забезпечення розвитку ПАТ «Керамаш» необхідне включення у стратегію розвитку підприємства заходів щодо вдосконалення системи прийняття рішень та розширення присутності на ринках інших країн.

За умови вжиття запропонованих заходів розрахунковий економічний ефект складається з прибутку за рахунок освоєння нових ринків та зменшення витрат за рахунок більш ефективного прийняття рішень та вжиття заходів, які запропоновані внаслідок здійснення контролю на тактичному рівні. Від'ємні та додатні складові економічного ефекту такі:

- додатковий прибуток від реалізації продукції на ринках Балтики та Східної Європи становить 8,6 млн. грн.;
- зменшення собівартості продукції становить 2,1 млн. грн.;
- витрати на розвиток представництв на ринках інших країн становлять 1,3 млн. грн.;
- модернізація обладнання та підвищення кваліфікації персоналу з метою недопущення зростання відсотку браку за інтенсифікації виробництва становить 2,1 млн. грн.;
- впровадження інформаційних систем підтримки прийняття управлінських рішень становить 0,7 млн. грн.

Таким чином, очікувані витрати на вжиття запропонованих заходів становитимуть 4,1 млн. грн., а додаткові прибутки та економія – 10,7 млн. грн. Загальний економічний ефект при цьому становитиме 6,6 млн. грн.

Висновки. Завданнями контролю на стратегічному рівні з погляду життєвого циклу продукції є своєчасне виявлення стадії, коли продукція вже не відповідає потребам ринку, та контроль ефективності переходу зі стадії до стадії.

Запропоновані показники (динаміка обсягів реалізації продукції; динаміка частки продукції на ринку; коефіцієнт конкурентоздатності продукції; динаміка рентабельності продукції; коефіцієнт очікування продукції на ринку тощо) дають можливість здійснювати контроль якості розвитку та життєвих циклів продукції промислового підприємства на стратегічному рівні. На стадії досліджень та розробки головним є коефіцієнт очікування продукції на ринку, на стадії впровадження у виробництво та виводу на ринок – динаміка обсягів реалізації продукції та динаміка частки продукції на ринку, на стадії зрілості та максимальних продажів – динаміка обсягів реалізації продукції та коефіцієнт конкурентоздатності продукції, на стадіях старіння та виводу з ринку – динаміка рентабельності продукції.

Таким чином, розроблено науково-методичний підхід до контролю якості розвитку промислового підприємства на стратегічному рівні, в основу якого покладено адаптацію системи контролю до стадій життєвого циклу організаційної структури та продукції промислового підприємства, завдяки використанню якого може бути виявлено перехід між стадіями життєвого циклу, а також проаналізовано якість розвитку підприємства у стратегічному терміні.

Перспективи подальших досліджень полягають у необхідності формування комплексного науково-методичного підходу до побудови

систем контролю діяльності промислових підприємств з метою підвищення ефективності їх функціонування.

8. Blanchard B.S. *Systems Engineering and Analysis*. Prentice Hall International Series in Industrial & Systems Engineering / B.S. Blanchard. – Cambridge : Pearson, 2010. – 800 p.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Васильєва Т.А. Порівняльна характеристика методичних підходів до визначення стадій життєвого циклу промислових підприємств / Т.А. Васильєва // Вісник Української академії банківської справи. – 2013. – № 2. – С. 13–16.
2. Осаул А.О. Використання стратегії управління життєвим циклом продукції на підприємствах машинобудування / А.О. Осаул // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2016. – Вип. 18. – С. 80–83.
3. Райзберг Б.А. Жизненный цикл товара. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 495 с.
4. Романов А.А. Разработка и жизненный цикл товара. Маркетинг в структурно-логических схемах / А.А. Романов. – М. : Академия Естествознания, 2009. – 698 с.
5. Скворцов І.Б. Планування обсягів виробництва продукції на промисловому підприємстві з урахуванням її життєвого циклу / І.Б. Скворцов // Науковий вісник Національного гірничого університету. – 2013. – № 6. – С. 132–137.
6. Третьякова Е.П. Теория организации / Е.П. Третьякова. – М. : Проспект, 2016. – 176 с.
7. Хаустова В.Є. Методичний підхід до формування стратегії розвитку підприємства з урахуванням динаміки його ринкової вартості та положення на кривій життєвого циклу (на прикладі підприємств галузі чорної металургії України) / В.Є. Хаустова // Проблеми економіки. – 2014. – № 4. – С. 197–205.

REFERENCES:

1. Vasiliev T.A. (2013), "Comparative characteristic of methodical approaches to the definition of stages of the life cycle of industrial enterprises", *Bulletin of the Ukrainian Academy of Banking*. – No. 2. – pp. 13–16.
2. Osaul A.O. (2016), "Use of the strategy of management of the life cycle of products at the machine-building enterprises", *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Economics and Management*. – Whip 18. – pp. 80–83.
3. Rayzberg B.A. (2007), "Product life cycle", *Modern Economic Dictionary*. – M. : INFRA-M. – 495 p.
4. Romanov A.A. (2009), "Development and life cycle of goods", *Marketing in Structural-Logical Schemes*. – M. : The Academy of Natural Sciences. – 698 p.
5. Skvortsov I.B. (2013), "Planning volumes of production at an industrial enterprise, taking into account its life cycle", *Scientific Bulletin of the National Mining University*. – No. 6. – P. 132–137.
6. Tretyakov E.P. (2016), "Theory of organization", M. : Prospect. – 176 p.
7. Haustava V.E. (2014), "Methodical approach to formation of the strategy of enterprise development taking into account the dynamics of its market value and position on the life cycle curve (on the example of enterprises of the ferrous metallurgy industry of Ukraine)", *Problems of the economy*. – No. 4. – pp. 197–205.
8. Blanchard B.S. (2010), "Systems Engineering and Analysis", *Prentice Hall International Series in Industrial & Systems Engineering*. – Cambridge : Pearson, 800 p.

Shostakovska A.V.

*Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Economic and Law Disciplines,
Donetsk Law Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine*

SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL APPROACH TO QUALITY CONTROL OF INDUSTRIAL ENTERPRISE DEVELOPMENT AT THE STRATEGIC LEVEL

It is proved in the article that the task of control at the strategic level from the standpoint of the life cycle product is to timely identify the stage when the products no longer meet the needs of the market and control the transition efficiency from stage to stage.

Proposed indicators (the dynamics of sales volumes, the dynamics of the share of products in the market, the coefficient of product competitiveness, the dynamics of profitability of products, the coefficient of waiting products on the market, etc.) provide an opportunity to monitor the quality of development and life cycle of products of the industrial enterprise at the strategic level. At the research and development stage, the main factor is the coefficient of product expectation in the market, at the stage of introduction into production and market output – the dynamics of sales volumes and the dynamics of the share of products in the market, at the stage of maturity and maximum sales – the dynamics of sales volumes and the coefficient of product competitiveness, at the stage of aging and withdrawal from the market – the dynamics of profitability of products.

The scientific and methodological approach to quality control of the industrial enterprise development at the strategic level is developed, which is based on the adaptation of the control system to the stages of the life cycle of the organizational structure and production of the industrial enterprise, through which the transition between the stages of the life cycle can be identified and the quality of enterprise development in the strategic term can be analysed.